

LIFE
Lynx

LIFE Lynx

Bilten projekta LIFE Lynx – 2019.

Riječ urednika: Seth Wilson

Imati priliku spasiti risa od izumiranja na području slovenskih i hrvatskih Dinarida velika je čast. Za svakog istraživača i za sve koji djeluju u području zaštite prirode, takva se jedinstvena mogućnost pruža možda jednom ili dvaput u životu. Danas se ta prilika pružila nama, prilika da održimo povijesno postignuće lovaca i šumara koji su 1970-ih pokrenuli prvu uspješnu reintrodukciju risa u ove krajeve, i da povežemo dostignuća suvremene znanosti i duha međunarodnog partnerstva i suradnje u nastojanju za zaštitu risa naše generacije.

Zadovoljstvo nam je čitateljima u prvom biltenu projekta LIFE Lynx predstaviti povijesni pokušaj reintrodukcije risa,

konzervacijsku genetiku, međunarodne partnere te monitoring risa u suradnji s lovциma. Razmatramo lokacije za ispuštanje risova i iznosimo razmišljanja i nade da će naša nastojanja nadograditi i proširiti risu populaciju, koja će dugoročno opstati na području Dinarida i jugoistočnih Alpa. Naposljeku, valja naglasiti kako bi uspjeh projekta izostao bez podrške i sudjelovanja lokalnog stanovništva i zajednice.

Naposljeku, moramo istaknuti da realizacija projekta ni u kojem slučaju ne bi bila moguća bez snažne podrške i sudjelovanja lokalnog stanovništva koji su dobrom dijelom zasluzni za ovaj uspjeh.

Seth M. Wilson

Sadržaj

Riječ urednika: Seth Wilson	2
Riječ koordinatora: Rok Černe	3
Pozadina projekta LIFE Lynx – Maja Sever	4
Povijesna reintrodukcija risa – Seth Wilson	5
Izdvojeni članak – Konzervacijska genetika risa - Tomaž Skrbinšek	6
Međunarodna partnerstva - Jakub Kubala & Mihai Pop	8
U fokusu: Slovačka	8
U fokusu: Rumunjska	8
Praćenje s ciljem odabira lokacija za ispuštanje risova - Magda Sindičić	10
Projekt LIFE Lynx udružuje se s ambasadorima iz redova poznatih	11
Lovci i očuvanje risa - Matija Stergar & Vedran Slijepčević	12
U fokusu: Slovenija	12
U fokusu: Hrvatska	13
Ispuštanje risova - Miha Krofel	14
Odskočna daska - Anja Molinari-Jobin	16
Suradnja s lokalnom zajednicom s ciljem očuvanja risa - Urša Marinko	18

Riječ koordinatora: Rok Černe

Nakon što su početkom 20. stoljeća istrijebljeni, lovci i šumari vratili su 1973. godine risove u naše šume, a njihov potхват smatra se jednom od najuspješnijih reintrodukcija u Europi. Unatoč tomu, populacija risa u Dinaridima devedesetih je godina počela opadati, uglavnom zbog parenja jedinki u srodstvu. Smatram projekt LIFE Lynx, u sklopu kojega radimo na osnaživanju populacije risa jedinkama s područja Karpati, važnim elementom dugotrajnog procesa očuvanja i zaštite u ovom dijelu Europe.

Naša misija kroz projekt LIFE Lynx jest omogućiti risu uvjete da se zadrži u ovom dijelu Europe i osigurati mu mjesto u prirodi za nadolazeće generacije.

Početkom veljače, naši su partneri iz Rumunske uhvatili zdravog, odraslog mužjaka risa koji bi uskoro trebao stići u Sloveniju kao prva jedinka koja će pomoći jačanju risje populacije na prostoru

slovenskih i hrvatskih Dinarida. Nakon razdoblja provedenog u karanteni u Rumunjskoj, bit će prevezен u Sloveniju i još će neko vrijeme boraviti u ograđenom području kako bi se prilagodio novom okruženju prije nego li kreće u život u divljinu. Goru je prvi ris koji u Sloveniju stiže u okviru projekta LIFE Lynx. Nazvan je Goru, prema planini u blizini koje je uhvaćen i u odličnom je stanju. Goru će biti prva jedinka ispuštena u Sloveniju u sklopu projekta LIFE Lynx. Međutim, tu nije kraj dobrim vijestima iz Rumunske. Krajem veljače, uhvaćen je još jedan mužjak risa u izvrsnom zdravstvenom stanju, koji bi uskoro trebao stići u Hrvatsku. Sve nam to daje optimizam i vjeru u pozitivan ishod i uspješnu budućnost našega projekta.

Neizmjerno smo ponosni što imamo priliku doprinijeti tako značajnom cilju kao što je to repopulacija risa u ovom dijelu Europe.

Rok Černe

Pozadina projekta LIFE Lynx

Maja Sever

Pozadina

Populacija risa (*Lynx lynx*) je početkom 20. stoljeća, zbog gubitka staništa, nedostatnog plijena te izlova izumrla na području slovenskih i hrvatskih Dinarida. Risova na tome području nije bilo gotovo sedamdeset godina, no 1973. je skupina lovaca i šumara u Sloveniju premjestila šest risova s područja bivše Čehoslovačke i ispustila ih u području Kočevja. Risovi su se razmnožavali i njihova je brojnost rasla, no populacija je ostala izolirana na tome području.

Od sredine 1990-ih, populacija risa počela je opadati. Razlog tomu bio je gubitak genske raznolikosti, odnosno parenja u srodstvu, budući da je šest ispuštenih risova bilo rodno povezano. Trenutna populacija risa je mala i izolirana, a sve jedinke su parenjem u srodstvu potekle od šest prvobitno doseljenih jedinki. Iako nema točnih procjena, smatra se kako

je trenutno u Sloveniji preostalo 10 – 20 jedinki, a u Hrvatskoj 40 - 60.

Projekt LIFE Lynx

Cilj projekta LIFE Lynx jest spriječiti izumiranje dinarske i jugoistočne alpske populacije risa ispuštanjem četrnaest jedinki s područja slovačkih i rumunjskih Karpata u Sloveniju i Hrvatsku. Projekt LIFE Lynx nadograđuje dosadašnje rezultate važnog projekta DinaRis, kao i projekta ULyCA (Urgent Lynx Conservation Action/ Akcija hitnog očuvanja risa – repopulacija risa u talijanskoj regiji Friuli Venezia Giulia).

Euroazijski ris (*Lynx lynx*)

Foto: Miran Krapež

Povijesna reintrodukcija risa

Seth Wilson

Početkom 20. stoljeća, s jačanjem globalne svijesti o važnosti zaštite okoliša i prirode, u Europskim zemljama se javljaju nastojanja za reintrodukciju izumrlih velikih zvijeri. Reintrodukcija risa u Švicarskoj iz 1970-ih dočarala je etiku zaštite prirode nove generacije, i stvorila primjer koji su Slovenija i Hrvatska slijedile nakon što je 1972. odgođen projekt reintrodukcije risa u planine Harz u Njemačkoj, za koji je čehoslovački lovac Štefan Zároch uhvatio šest risova koji su potom držani u zoološkom vrtu Ostrava.

Tijekom posjeta Kočevju u Sloveniji, švicarski je lovac Karl Weber razgovarao sa službenicima zaposlenima u lovištu Kočevski Rog, Ladom Švigeljem, Cirilom Štrumbeljem i Maksom Konečnikom te je zaključeno kako bi se tih šest risova moglo reintroducirati u Sloveniju. Risovi su tada bili istrijebljeni s dinarskog područja Slovenije i Hrvatske. Smatrali su kako u regiji nedostaje populacija risa te kako treba ponovno osigurati njihovu važnu ulogu u ekosustavu. Weber je ponudio pokriti sve troškove a skupina je odlučila djelovati i dovesti risove u karantenu

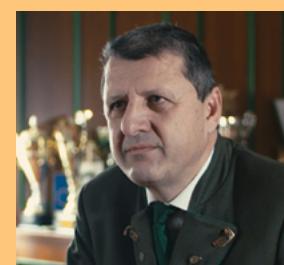

Foto: Seth Wilson

Ciril Štrumbelj prepričava tijek reintrodukcije risa 1973. godine članu projektne skupine LIFE Lynx, Matiji Stergaru

u lovištu Kočevski Rog. Nakon 46 dana provedenih u karanteni, šest je risova 2. svibnja 1973. ispušteno u prirodu. Unatoč početnom porastu i širenju populacije u Dinaridima, populacija je bila izolirana, a zbog izoliranosti populacije, jedinke su se tijekom godina parile u srodstvu. Slovenci i Hrvati bili su svjesni potrebe rješavanja genetskoga problema, a njihov doprinos u reintrodukciji dao je novu priliku očuvanju populacije risa. Ukoliko želite saznati više o ovome povijesnom pokušaju, preporučamo da pogledate film u trajanju od 25 minuta, pod nazivom Put risa, na našoj internetskoj stranici:

<https://www.lifelynx.eu/>

Lado Bradač – Predsjednik Slovenskog lovačkog saveza (HAS)

"Ris naših šuma naslijede je naših predaka. Prisutan je zahvaljujući hrabrim i odvažnim lovcima koji su 1973. godine imali viziju. Očuvanje bioraznolikosti i zdrave populacije u divljini glavni su zadaci HAS-a, stoga HAS snažno podupire projekt LIFE Lynx te će mu pružiti svu potrebnu podršku."

Foto:
Kawka Productions – Gregor Subic

IZDVOJENI ČLANAK – Konzervacijska genetika risa

Tomaž Skrbinšek

Postoji opravdan razlog zašto je incest tabu u gotovo svakom društvu te ga aktivno izbjegava velik broj životinjskih i biljnih vrsta. Svaki organizam koji se spolno razmnožava nosi štetne genetske mutacije koje onemogućuju opstanak i reprodukciju jedinki. Takve se mutacije skrivaju u recessivnim alelima. Recesivni aleli uzrokuju genetske bolesti samo ukoliko su naslijedeni od oba roditelja, što se u velikim populacijama događa iznimno rijetko.

U slučajevima kada se pare srodne jedinke, situacija postaje znatno drugačija. Ukoliko se, na primjer, pare sestra i brat, vjerojatnost da će podmladak naslijediti štetne mutacije od oba roditelja više nije niska, već raste na 25 %. Ukoliko unutar populacije često dolazi do parenja u

srodstvu, smanjuje se šansa za preživljavanjem te dolazi do pojave koju nazivamo depresija zbog parenja u srodstvu. U malim populacijama ili populacijama koje potječu od svega nekoliko jedinki, životinje imaju mogućnost parenja samo s jedinkama s kojima su u bliskom srodstvu, ili se neće pariti uopće. Parenje u srodstvu se u takvim populacijama događa sve do točke u kojoj zbog posljedica gubitka genske raznolikosti dolazi do opadanja brojnosti. Parenje u srodstvu nagriza populaciju iznutra, poput raka, te je ishod predvidiv i nesretan.

Svi risovi koji obitavaju u Dinaridima potomci su tri para roditelja koji su na to područje reintroducirani 1973. godine. Iako je ova reintrodukcija predstavljala izvanredan uspjeh te je populacija brzo

narasla i proširila se na nova staništa, uskoro je ponestalo jedinki koje bi se mogle međusobno pariti, a da nisu u rodu. Tako danas ova populacija, u odnosu na sve ostale populacije risa u Europi, ima najnižu gensku raznolikost te je parenje u srodstvu doseglo kritičnu razinu. Bez

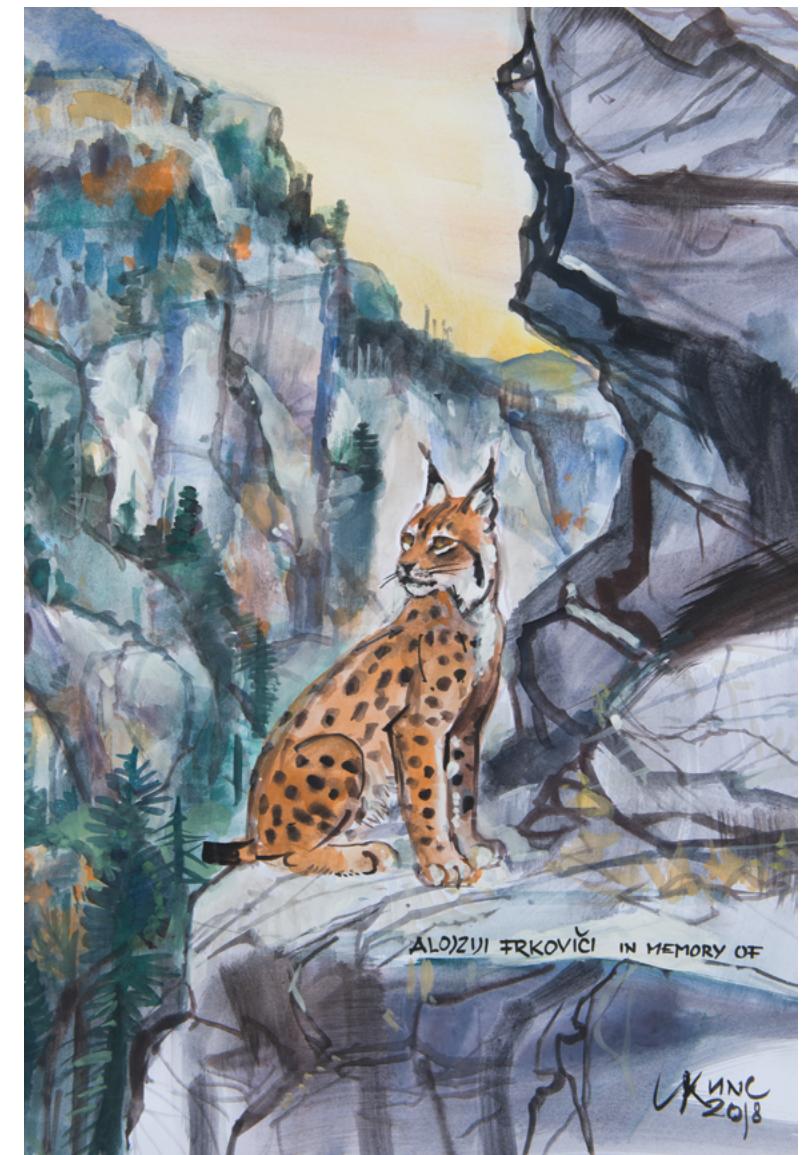
intervencije, čak i u idealnim okolišnim uvjetima, za očekivati je da će doći do pada efektivne populacije. S obzirom da je gubitak genske raznolikosti glavni prijeteći faktor risovima, cilj repopulacije risa jest poboljšanje genetskih izgleda te promjena u trendu populacije.

Foto: Aleksandra Majic Skrbinšek

Dr. Tomaž Skrbinšek - Genetičar za divlje životinje - Sveučilište u Ljubljani

"U malobrojnim populacijama, odnosno populacijama koje potječu od svega nekoliko jedinki, životinje vrlo brzo imaju mogućnost parenja samo sa životnjama s kojima su u bliskom srodstvu, ili se neće pariti uopće. Upravo je to bio slučaj s risovima reintroduciranim u područje Dinarida 1973. godine. Parenje u srodstvu u takvim populacijama događa se do točke u kojoj depresija zbog parenja u srodstvu postane prevelika te dolazi do opadanja populacije. Nagriza populaciju iznutra, poput raka, te je ishod predvidiv i nesretan. Bez reintrodukcije novih jedinki, naša će risja populacija zacijelo izumrijeti u bliskoj budućnosti."

Međunarodna partnerstva

Jakub Kubala & Mihai Pop

U fokusu: Slovačka

Jakub Kubala

Populacija risa u Karpatima smatra se najočuvanijom i najmnogobrojnijom u Evropi te je poslužila kao izvor jedinki u nekoliko projekata reintrodukcije u razdoblju od 1970-ih do 1990-ih. U okviru navedenih projekata, ukupno su otprilike 172 - 177 jedinke risa premještene i ispuštene na području 8 europskih zemalja. Mnoge su od premještenih životinja došle iz Slovačke, u kojoj je ris autohton vrsta. Trenutna populacija broji ugrubo 200 - 400 risova. Suradnja šumara, lovaca i sektora zaštite prirode osigurala je održivost programa reintrodukcije te se isti smatraju modelima za međunarodnu zaštitu populacije risa u Evropi.

S ciljem osiguranja zaštite populacije risa u Slovačkoj te kako bi se održalo njezino genetsko zdravlje, poduzeti su veliki napor u praćenju populacije u skladu sa smjernicama IUCN (International Union for Conservation of Nature – Međunarodna unija za očuvanje prirode). Sustavna metodologija praćenja pomoći fotozamki, u kombinaciji s uzorkovanjem i DNA analizama omogućit će procjenu gustoće populacije i trendova. Ovakav znanstveno utemeljen pristup omogućava održivo upravljanje risom populacijom.

Risu nazvanom "Cyril" daje se sredstvo za uspavljivanje u području Muránska Planina (LIFE LUCHS) s ciljem pripremanja za preseljenje u šumu Palatinate u Njemačkoj - foto: Jerguš Tesák

U fokusu: Rumunjska

Mihai Pop

Rumunjske državne institucije, uprava šuma, lovci, znanstvenici i stručnjaci za zaštitu prirode smatraju ciljeve projekta LIFE Lynx iznimno važnim i uložiti će trud u hvatanje jedinki koje obitavaju u rumunjskim Karpatima te njihovo premještanje u Sloveniju i Hrvatsku. Ovo međunarodno partnerstvo predstavlja uzbudljivu priliku za repopulaciju risa u Dinaride i jugoistočne Alpe.

Na području rumunjskih Karpata nalazi se otprilike 70.000 km² staništa pogodnog za risa, na kojemu obitava populacija od otprilike 2.000 jedinki. Karpatska populacija predstavlja jednu od najzdravijih risnih populacija u Evropi. U sklopu projekta LIFE Lynx, 7-10 risova iz Rumunjske bit će uhvaćeno i preseljeno u Sloveniju i Hrvatsku. Zahvaljujući trenutno dobrom statusu zaštite risa i stabilnosti karpatske populacije, izgledna je uspješna međunarodna suradnja kroz LIFE Lynx projekt.

VAŽNE VIJESTI!

Početkom veljače, tim projektnog partnera ACDB iz Rumunjske je u suradnji s lovočuvarima i djelatnicima Parka prirode Putna Vrancea - Romsilva, uhvatio prvi odraslog mužjaka risa.

Ovaj je veličanstveni ris nazvan Goru, prema planini u blizini koje je uhvaćen. Goru je u odličnom stanju i bit će prvi ris ispušten u Sloveniju u sklopu projekta LIFE Lynx. Nakon razdoblja provedenog u karanteni u Rumunjskoj, prevesti će se u Sloveniju, gdje će još jedno vrijeme boraviti u ograđenom području kako bi se prilagodio novoj okolini prije ispuštanja.

Foto: Hannah Kirkland
Ris nazvan Goru uhvaćen u rumunjskim Karpatima

Goru u karantenskoj nastambi u Rumunjskoj
Foto: Gabriele Retez

JOŠ VIJESTI!

Krajem veljače uhvaćen je drugi mužjak risa.

Foto: ACDB Team - Romania

Praćenje s ciljem odabira lokacija za ispuštanje risova

Magda Sindičić

Važan korak repopulacije risa jest pronalazak odgovarajućih lokacija za ispuštanje, jer će to povećati mogućnosti pronalaska partnera i parenja svakoj od ispuštenih jedinki. Tijekom prvih 18 mjeseci trajanja projekta LIFE Lynx, fokusirali smo se na pronalazak optimalnih lokacija za ispuštanje na području Slovenije i Hrvatske, za što nam je bila nužna uspostava mreža fotozamki te prikupljanje uzoraka za analizu DNK. Zahvaljujući fotozamkama, možemo okvirno odrediti teritorij identificiranih jedinki te saznati na kojem području nema risova. Iz uzorka DNK možemo dozнати spol životinje koja obitava na teritoriju na kojem je uzorak prikupljen. Navedeni podaci olakšat će nam postupak ispuštanja risova, s obzirom da risovi isključuju jedinke istog spola sa svojeg teritorija, no dopuštaju preklapanje teritorija s jedinkama suprotnoga spola. To bi, primjerice, omogućilo

identificiranje teritorija na kojem bi se mogla ispustiti ženka kako bi povećali mogućnost parenja s rezidentnim mužjakom.

Trenutno je u Hrvatskoj i Sloveniji aktivno više od 230 kamera i zahvalni smo brojnim lovcima i drugim volonterima koji nam pomažu u postavljanju i redovitim obilascima fotozamki. Ova će važna faza projekta pomoći u odabiru optimalne lokacije za ispuštanje risova te na taj način povećati uspjeh repopulacije.

Ris snimljen fotozamkom u Dinariđima Hrvatske

Foto: LIFE Lynx project

Projekt LIFE Lynx udružuje se s ambasadorima iz redova poznatih

Počašćeni smo što naš projekt podržavaju hokejaš NHL-a, Anže Kopitar te skijaš-skakač Svjetskoga kupa, Peter Prevc. Kako biste saznali više od naših ambasadora, posjetite našu internetsku stranicu ili nas pratite na Facebook-u.

Foto: Primož Pičulin

Foto: Neža Reisner

Anže Kopitar

Kapetan NHL hokejaške momčadi LA Kings

Peter Prevc

Prvak Svjetskoga kupa i olimpijski skijaš-skakač

Lovci i očuvanje risa

Matija Stergar & Vedran Slijepčević

U fokusu: Slovenija

Matija Stergar

U Sloveniji ima više od 20.000 lovaca, koji posjeduju jedinstvene vještine koje su od velike važnosti za naš projekt. Ris će u Sloveniji boraviti u ograđenom području najmanje tri tjedna prije ispuštanja u prirodu. Odabir lokacije za nastambu u kojoj će boraviti ris, kao i izgradnja te održavanje odvijat će se u suradnji s tamošnjim lovcima, koji će brinuti o risu za vrijeme njegova boravka u nastambi.

Tijekom 2018. godine smo uz pomoć lovaca u Sloveniji počeli intenzivno pratiti u Sloveniji pratiti prisutnost risova, pomoći fotozamki na području 31 lovišta u Kočevskoj i Notranjskoj regiji. Prvi rezultati našeg praćenja bili su pozitivni! Snimili smo barem 10 odraslih risova i 5 mladunaca. U ovim su nam aktivnostima važni partneri lovci, s kojima stvaramo zajednički temelj za dugoročno očuvanje risa u Dinaridima i jugoistočnim Alpama.

Foto: Maja Sever

Provjeravanje fotozamke s lovcom

Foto: LIFE Lynx project

U fokusu: Hrvatska

Vedran Slijepčević

U Hrvatskoj lovci imaju snažnu vezu s risovima stoga je bilo prirodno uključiti ih u naš projekt. Kako je projektno područje u Hrvatskoj veliko i pokriva otprilike 10.000 km², pomoći lovaca bila nam je izuzetno važna. Za uspostavljanje suradnje lovaca i istraživača presudna je bila pomoći županijskim lovačkim društavima te su rezultati ove nove suradnje uzbudljivi. Radeći s lovcima, spoznali smo kako je njihovo praktično terensko poznavanje staništa i mogućnost praćenja divljih životinja zadivljujuća i od neophodne važnosti. Kad njihovom znanju dodamo znanje istraživača o biologiji risa, dobivamo jasniju cjelokupnu sliku. Zajedno smo, primjerice, pronašli veliki broj lokacija prikladnih za postavljanje fotozamki. Iako su u početku postojale poteškoće u uspostavljanju povjerenja, nove su veze utrle stazu suradnje i razumijevanja koja jamči uspjeh projekta.

Foto: LIFE Lynx project

Ris snimljen fotozamkom blizu napuštenе šumske kuće u hrvatskim Dinaridima

Foto: Nikola Magličić

Lovac Bruno Brovet i istraživač Vedran Slijepčević provjeravaju fotozamku za risove

Igor Jovanović - Potpredsjednik Lovačkog društva "Košutnjak" Novi Vinodolski

"Ris je neprocjenjivo blago, ne samo svojom pojmom, već i kao regulator prirodnog ravnoteže. Na području na kojem lovim, u Primorsko-goranskoj županiji, imamo veći broj risova nego ostatak Hrvatske te se mi, lovci, trudimo da tako i ostane. Prepoznali smo stoga partnera u sklopu projekta LIFE Lynx, s kojima možemo razmijeniti informacije s ciljem očuvanja risje populacije."

Foto: Igor Jovanović

Ispuštanje risova

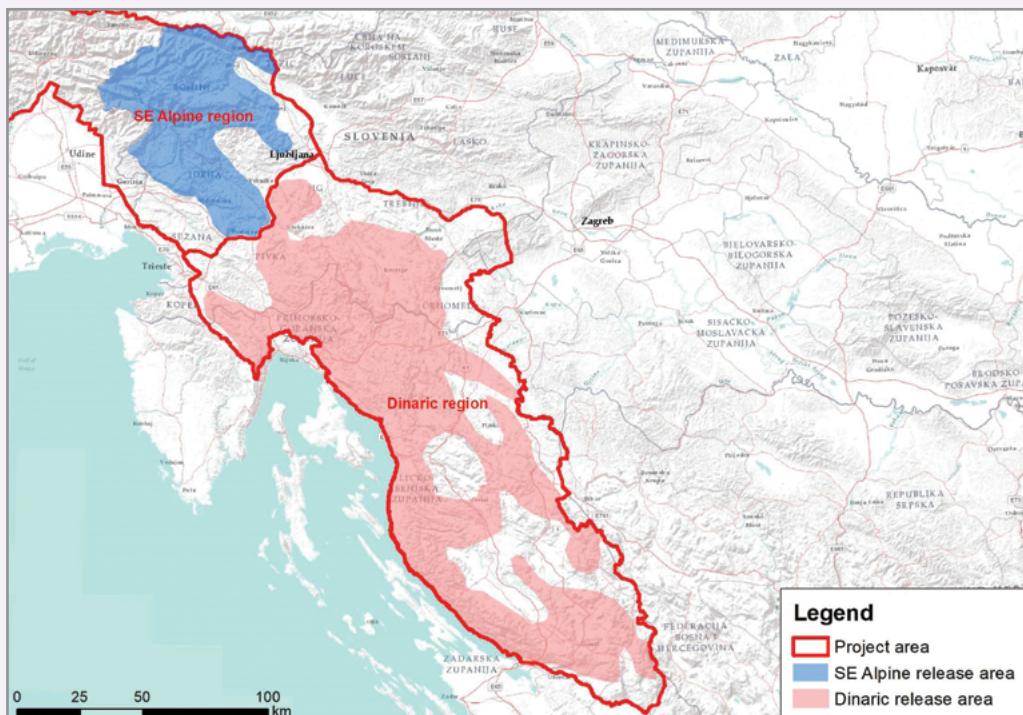
Miha Krofel

Koliko?

Cilj je u postojeću populaciju integrirati 14 risova: 4 u hrvatske Dinaride, 5 u slovenske Dinaride te 5 u slovenske Alpe.

Gdje?

Risovi će biti ispušteni u dinarskom području, u kojem već obitava vrlo ugrožena populacija koja se pari u srodstvu. Risove ćemo ispuštiti i u alpskom području, u kojoj risa možemo smatrati izumrlom vrstom te će nova populacija stvoriti jezgru i poveznicu prema risovima u Alpama.

Lokacije ispuštanja risa u dinarskom i jugoistočno alpskom području.

Kada?

Prvi će ris u dinarsko područje biti ispušten u proljeće 2019., a prvo ispuštanje u alpskom području očekujemo u razdoblju od 2020.-2023.

Kako?

U Sloveniji će ris biti ispušten u ograđeno područje, što znači da će ondje boraviti otprilike 3 tjedna te će ga hrani tamošnji lovci. Na ovaj se način umanjuje mogućnost da ris napusti područje ispuštanja, jer će mu razdoblje provedeno u ograđenom području pružiti osjećaj sigurnosti u novoj okolini. S obzirom da je u Hrvatskoj manja vjerojatnost da će ris napustiti područje na kojem boravi njegova vrsta, pustit će ga se na slobodu odmah nakon prijevoza iz Karpati.

Vezna populacija

Anja Molinari-Jobin

Ukoliko populaciju čini svega nekoliko jedinki, neminovno će doći do parenja među životinjama koje su u bliskom srodstvu. Tijekom evolucije, populacija u kojoj dolazi do parenja u srodstvu gubi potencijal za prilagodbu na promjene u okolišu, najčešće ima manji broj mладунaca i slabiji imunitet, a to su samo neke od posljedica, kojih može biti i daleko više. Upravo to se dogodilo dinarsko - jugoistočnoj alpskoj populaciji risova koja će, ukoliko se ne poduzmu odgovarajuće mјere, neminovno izumrijeti.

Kako bi se spasila populacija u kojoj dolazi do parenja u srodstvu, moraju joj se pridružiti nove jedinke koje nisu rodno povezane. U sklopu projekta LIFE Lynx, najmanje devet risova bit će integrirano u dinarsku populaciju te će se na taj način osigurati kratkoročno sprječavanje izumiranja populacije. Postavlja se, međutim, pitanje što je s dugoročnom sposobnošću preživljavanja? Temeljem preporuka IU-

CN-a, populacija bi se trebala sastojati od barem 1.000 spolno zrelih jedinki kako bi s 90 %-tom vjerojatnošću preživjela sljedećih 100 godina. U zapadnoj i središnjoj

Miha Marolt – Predsjednik Lovnog područja Gorenjska

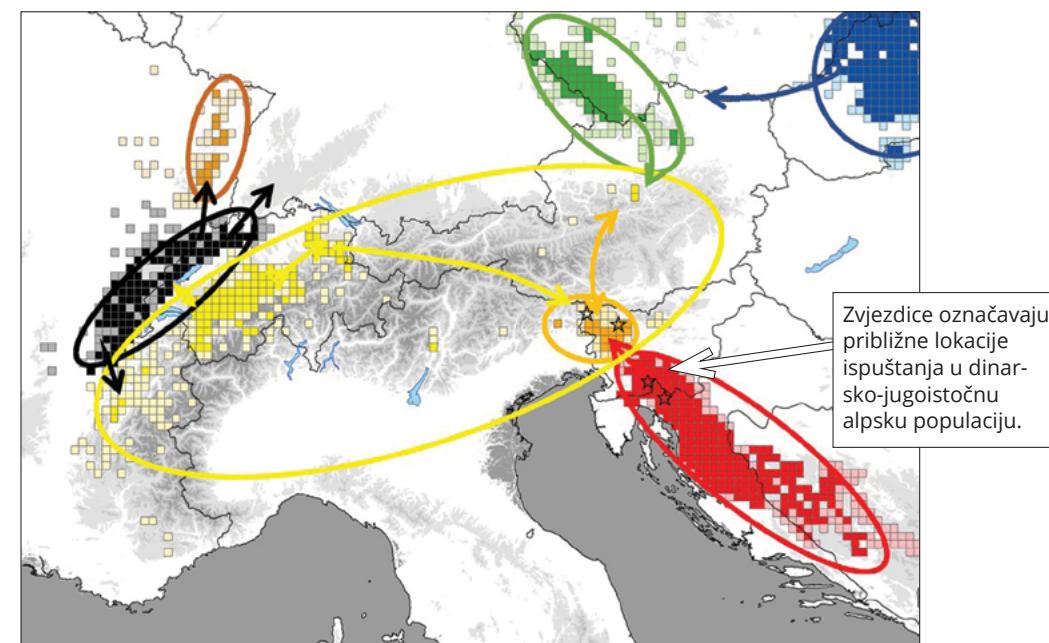
"Mi, slovenski lovci, možemo biti ponosni na naš doprinos očuvanju divljih životinja i prirode, tako da su uvjeti za repopulaciju risa povoljni. Suradnja lovaca i predstavnika projekta LIFE Lynx dokaz je kako slovenski lovci imaju snažnu etiku za očuvanje prirode. Aktivna uloga lovaca od neizostavne je važnosti za očuvanje ove rijetke vrste u našim šumama."

foto: Maja Sever

Europi, ipak, niti jedna populacija risova nije dosegla taj broj samostalno. Ukoliko se, međutim, spoje različite populacije, može se doseći ciljni broj od 1.000 spolno zrelih jedinki.

Stabilna populacija najbliža našoj je populaciji u zapadnim Alpama u Švicarskoj i Francuskoj. Naš dugoročni cilj je postići povezanost između tih populacija uzduž Alpa ispuštanjem novih životinja na nenaseljena područja, kako bi se stvorili mostovi koji će povezati populacije tzv. "odskočne daske". U tu svrhu su već dva risa ispuštena u Julijskim Alpama u Italiji tijekom 2014. godine kako bi se priključili

životinjama koje su ovdje migrirale s područja Dinarida tijekom 1980-tih i 90-tih. U razdoblju između 2020. i 2023. godine dodatnih 5 risova će biti ispušteno u slovenske Julijske Alpe kako bi pomogla u povezivanju životinja u Alpama. Naša želja je da u budućnosti taj ogrank povežemo s dinarskom populacijom risa i istovremeno proširimo prema zapadnim Alpama. Dugoročna stabilnost populacije risa u središnjoj Europi se jedino može osigurati ukoliko se današnje izolirane populacije povežu u veću, europsku metapopulaciju risa.

Populacije risa koje bi dugoročno mogle stvoriti srednjoeuropsku metapopulaciju risa. Dinarsko-jugoistočna alpska populacija označena je crvenom i narančastom, pojedinačno. Rasprostranjenost risa temelji se na Kaczensky et al. (2013.).

Izvor: Kaczensky, P., G. Chapron, M. Von Arx, D. Huber, H. Andrén, and J. Linnell. (Eds). 2013. Status, Management and Distribution of Large Carnivores—Bear, Lynx, Wolf & Wolverine—in Europe. Part I: Europe Summaries. Large Carnivore Initiative for Europe Report to the European Commission.

First year of the **LIFE Lynx** project

Suradnja s lokalnom zajednicom s ciljem očuvanja risa

Urša Marinko

Suradnja s lokalnom zajednicom važan je dio projekta LIFE Lynx. Uvjereni smo kako pravovremena i česta komunikacija stvara čvrsta partnerstva koja će nam omogućiti spašavanje populacije risa. Osnivanje lokalnih savjetodavnih vijeća jedan je od načina koji omogućuju zastupljenost dionika iz svih skupina.

Savjetodavna vijeća imaju ulogu foruma u kojima lokalno stanovništvo može raspravljati, informirati se i savjetovati vezano za projektne aktivnosti. Na taj se

način mogu riješiti mogući sukobi i stvoriti povjerenje. Osnivali smo savjetodavno vijeće s predstvincima zajednice Loški Potok i Loška dolina, gdje su smještene nastambe za risove. Na području Notranjskog regionalnog parka, LIFE Lynx se umrežio s lokalnim dionicima i suradnicima iz drugog LIFE projekta, a savjetodavna vijeća organiziraju se na području Kočevja i Pivke. Navedeni napor predstavljaju važan prvi korak u izgradnji zajednice koja prihvata i podržava naš projekt.

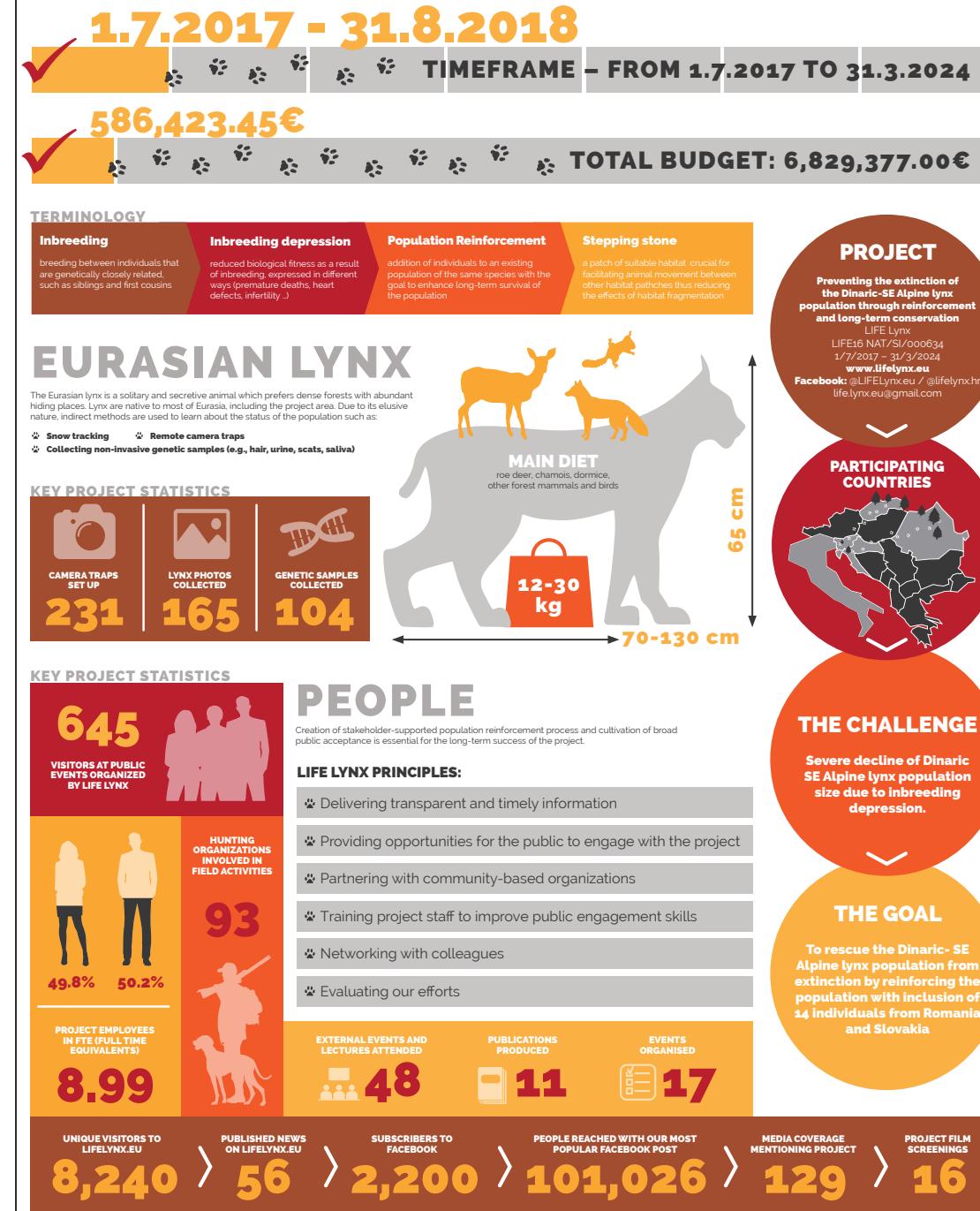
Lovac Stanko Anzeljc i Urša Marinko iz projekta LIFE Lynx informiraju lokalno stanovništvo u Loškom Potoku o projektu – foto: Seth Wilson

Stanko Anzeljc – Predsjednik Lovačkog društva Loški Potok

“Ideja repopulacije risa se meni, kao i većini članova našega lovačkog društva, činila ispravnim rješenjem. Na našem je području ris još uvijek prisutan. Uvijek ih je lijepo vidjeti, ali i teško. Uspjeh je ako ih vidim jednom svakih nekoliko godina, a da bi tako i ostalo, moramo raditi na repopulaciji risa. Stoga podupiremo projekt i surađujemo s dionicima, kako bismo osigurali njegovu uspješnu provedbu.”

foto: Seth Wilson

O projektu

Naziv

Spašavanje dinarske i jugoistočne alpske populacije risa od izumiranja

Kratica

LIFE Lynx

Referenca

LIFE16 NAT/SI/000634

Vremensko razdoblje

1.7.2017. – 31.3.2024.

O ovome izdanju biltena

Urednik: Seth Wilson

Izdavač: Zavod za šume Slovenije

Fotografiju na naslovnici

snimila: Gabriele Retez

Crteži: Ludvik Kunc

Grafički dizajn: Nuša Stanojević Suwa

ISSN

Ljubljana, ožujak 2018.

Partneri

Sufinancijeri

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
AND SPATIAL PLANNING

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Cooperation with NGOs

euronatur

FOND ZA ŽAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST

Spašavanje dinarske
i jugoistočne alpske populacije
risa od izumiranja

Na webu

www.lifelynix.eu

[@LIFELynx.eu / @lifelynix.hr](https://www.facebook.com/LIFELynx.eu)

Life.lynx.eu@gmail.com

Koordinacijski korisnik

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Slovenia Forest Service

Sufinancirano od strane EU LIFE

LIFE16 NAT/SI/000634